

ГЛИНЕНИ КРАКА

АО

TERRY PRATCHETT

FEET OF CLAY

©Terry and Lyn Pratchett 1996

First published by Victor Gollancz Ltd, London.

Coats of arms by Stephen Briggs

cover illustration copyright © Josh Kirby

DISCWORLD® is a trade mark registered by Terry Pratchett

All rights reserved.

Тази творба е художествено произведение. Описаните имена, персонажи, места и случки са продукт на въображението на автора. Всички изказвания, случки, описания, информация и материали от всякакъв друг вид, съдържащи се в произведението, са само и единствено с цел забавление и не трябва да се разчита на тяхната точност, нито да бъдат правени опити да бъдат възпроизведени, тъй като това може да доведе до наранявания. Всички права запазени. Никаква част от тази книга не може да бъде ползвана или възпроизвеждана без изричното знание и писменото позволение на издателя.

ГЛИНЕНИ КРАКА

© Архонт – О, 2022

Всички права запазени.

Автор: © Тери Пратчет

Илюстрации: © Джош Кирби

Превод: © Владимир Зарков

Редактор: Весела Петрова

Коректор: Ива Стефанова

Предпечат: Студиото на А

Издател: Архонт – О

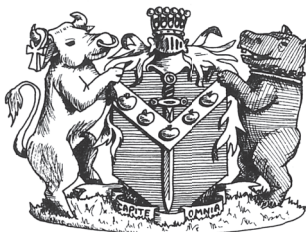
Английска, второ издание

ISBN 978-954-422-116-4

ТЕРИ ПРАГЧЕТ

ГЛИНЕНИ КРАКА

София, 2022

Началото на всичко

Едуард Сейнт Джон дьо
Нобс, макграф на Анкх

Моего бъдеще
е в каранцията

Г-н Герхард Чорапин,
касапин

Напразно е умартвяването
без печалба

Гилдията на убийците

Защото меся тестото
Г-н Рудолф Грънцис, пекар

Ако не събираш,
няма да получиш
Родът Ветинари

Чувствителен на наказания
Гилдията на крадците

Изкуството ни даде свещта
Г-н Артър Кери, свещар

Защитавам и служа
Родът Ваймс (заличен)

Възпроизведени с любезното съгласие на Кралската хералдическа
палата, улица „Писанка“, Анкх-Морпорк

Втоплата пролетна нощ нечий юмрук потропа на вратата толкова силно, че пантите се огънаха.

Един мъж отвори и надникна на улицата. Откъм реката пълзеше мъгла, пък и беше облачно. Все едно се опитваше да гледа през бяло кадифе.

По-късно обаче си мислеше, че е зърнал някакви силуети тъкмо отвъд светлината, проникнала в рамката на вратата. Множество фигури, които го наблюдаваха внимателно. Чудеше се дали не е видял и мъждукащи точки...

Е, поне нямаше как да се заблуди за фигурата, изпречила се точно пред него. Беше грамадна и тъмночервена досущ като уголемен глинен модел на човек, каквито неумело правят децата. Очите приличаха на два нажежени въглена.

– Е? Какво искаш посред нощ?

Гòлемът му показва плоча, на която бе написано:

„ЧУХМЕ, ЧЕ ИСКАТЕ ГÒЛЕМ.“

Да, бе, гòлемите не можеха да говорят, нали така?...

– Ха, *искам* и още как! Ама не ми е по джоба. Поразпитах наоколо, само че напоследък цената ви е станала много кождодерска.

Гòлемът изтри думите от плочата и написа:

„ЗА ВАС – СТО ДОЛАРА.“

– Ти ли си за продан?

„НЕ.“

Гòлемът се отдръпна тромаво и друга фигура пристъпи в светлината.

Човекът веднага позна, че и той е гòлем. Но се отличаваше от привичните как да е оформени буци глина. Този лъщеше като току-що полирана статуя, дори подробностите от изобразените по него дрехи бяха изпипани съвършено. Напомняше му за старите портрети на анкх-морпоркските крале с наперената си поза и типичната си прическа на монарх. Ами да, дори си имаше малка изваяна коронка на главата!

– Сто долара ли? – с подозрение промърмори мъжът. – Че какво не му е наред? И кой го продава?

„НЯМА НЕДОСТАТЪЦИ. СЪВЪРШЕН И В ДРЕБОЛИИТЕ. ДЕВЕТДЕСЕТ ДОЛАРА.“

– Като гледам, някой много бърза да се отърве от него...

„ГÒЛЕМ ТРЯБВА ДА РАБОТИ. ГÒЛЕМ ТРЯБВА ДА ИМА ГОСПОДАР.“

– Ъхъ, тъй си е, ама се носят разни слухове... Побърквате се, вършите прекалено много работа, ей таквиз неща...

„НЕ Е ЛУД. ОСЕМДЕСЕТ ДОЛАРА.“

– А бе, вижда ми се... новичък – смънка мъжът и чукна с пръст по лъскавия гръден кош. – Пък никой вече не прави гòлеми, нали затуй сте възсъкъпички за нас, дребните предприемачи... – Той се запъна. – Някой да не е започнал отново, а?

„ОСЕМДЕСЕТ ДОЛАРА.“

– Чувал съм, че жреците забранили да се правят големи преди доста години. Човек може да си докара тъй големи неприятности.

„СЕДЕМДЕСЕТ ДОЛАРА.“

– Кой върши тая работа, а?

„ШЕСТДЕСЕТ ДОЛАРА.“

– Да не ги продава на Албъртсън? Или на Спаджър и Уилямс? И без туй конкуренцията е жестока, пък ония типове имат пари за разни...

„ПЕТДЕСЕТ ДОЛАРА.“

Мъжът огледа голема отвсякъде.

– Ама не може да седиш със скръстени ръце и да гледаш как ти съсипват фирмичката с нечестно смъкване на цените, тоест...

„ЧЕТИРИДЕСЕТ ДОЛАРА.“

– Да де, нямам нищо против религията, ама тя не храни... Хм... – Човекът вдигна поглед към безформения голям сенките. – Ти май започна да пишеш „трийсет долара“ на тая дъска, а?

„ДА.“

– Много си падам по цените на производителя. Ей сегичка се връщам. – Шмугна се в къщата и се върна с шепа монети. – Ще продавате ли големи и на ония копелета?

„НЕ.“

– А така! Кажу на шефа си, че е голям кеф да се правят сделки с него. А ти, Слънчо, влизай вътре.

Белият голям прекрачи във фабриката. Мъжът се огледа, прибра се и затвори вратата.

Плътни сенки се размърдаха в мрака. Чу се слабо съскане. След това едрите силуети се отдалечиха с клатушкане.

Скоро един просяк зад ъгъла, протегнал ръка с надежда, изведнъж установи изумен, че е забогатял с тридесет долара.*

На блещукация фон на пространството светът на Диска се въртеше полека върху гърбовете на четири великански слона, които пък бяха стъпили върху черупката на Великата А'Туин, звездната костенурка. Континентите помръдваха мудро, увенчани с климатични системи, които на свой ред се завихряха кротко срещу посоката на въртене, сякаш танцуваха сложен валс. Милиарди тонове география се носеха в небесата.

Хората гледат с пренебрежение на неща като географията и метеорологията, и то не само защото стъпват по първата и подгизват от втората. Просто не ги смятат за истински науки.** Но географията също е физика, макар и в

---

* Впоследствие просякът се напи до вдървяване и го замъкнаха на борда на товарен кораб, който се отправи към далечни непознати страни. Из онези краища просякът срещна множество оскъдно облечени млади дами. Накрая почина от неволно стъпване върху тигър. Вярно казват: „Направи добро, пък го хвърли в морето“.

** Тоест онези, които ти дават възможност да прикачиш на някоя твар три допълнителни крака, а после да я накараш сама да се пръсне на парченца.

по-забавено темпо и украсена с малко дървета, а метеорологията е претъпкана с толкова модерните и вълнуващи напоследък хаос и сложност. Лятото не е само време, то е и място. Освен това е мигрираща твар и обича да се мести на юг през зимата.

Сезоните се сменяха дори в света на Диска с малкото му слънце, обикалящо отгоре по странно килната орбита. В най-големия град Анкх-Морпорк лятото избута с лакти пролетта, за да бъде после изतिकано в гръб от есента.

От географска гледна точка за града нямаше особена разлика кой сезон е настъпил, макар че в късна пролет гнусотиите по реката често се оцветяваха в приятни изумрудени оттенъци. Пролетните мъгли се сменяха с есенната мътилка във въздуха, която така се смесваше с дима и пушеците от заниманията на магьосниците и алхимиците, че накрая май придобиваше собствен, плътен и задавящ живот.

А времето си течеше.

Есенната мъгла се притискаше към прозорците в полунощ.

Струйка кръв се стичаше по разкъсаните страници на рядко издание с религиозни есета.

„Нямаше нужда да прави това“ – помисли отец Тубелчек.

Следващата му мисъл подсказа, че нямаше нужда и той да бъде ударен. Отец Тубелчек

обаче не се ядосваше заради себе си. Хората могат да се излекуват, книгите – не. Протегна трепереща ръка и се опита да събере листовците, но пак се свлече.

Стаята сякаш се въртеше около него.

Вратата се отвори. Подът заскърца от тежки стъпки. Е, поне единият крак стъпваше, другият явно се влачеше.

Стъпка. Влачене. Стъпка. Влачене.

Отец Тубелчек напрягна очи, за да различи какво има пред него.

– Ти ли си?! – успя да изграчи.

Кимане.

– Вдигни... книгите.

Старият свещеник наблюдаваше как не особено подходящи за тази цел пръсти събират и подреждат томове.

Новодошлият измъкна подострено перо от бъркотията, старателно написа нещо на късче хартия, сви го на тръбичка и го пхна между устните на отец Тубелчек.

Умиращият свещеник се помъчи да се усмихне.

– При нас не става така... – смънка той, а тъничкото цилиндърче се подмяташе между устните му като предсмъртна цигара. – Ние... сами... си измисляме... дум...

Коленичилата фигура го погледа още малко, после се наведе и много внимателно му затвори очите.

Командирът на анкх-морпоркската Градска стража сър Самюъл Ваймс се намръщи на отражението си в огледалото и започна да се бръсне.

Бръсначът в ръката му беше неговият меч на свободата. А самият акт на бръснене беше истински бунт.

Напоследък някой друг му пълнеше ваната. (И то всеки ден! Преди дори не би предположил, че човешката кожа е в състояние да изтърпи това.) Друг му переше и гладеше дрехите. (Ох, тези нафукани премени...) Друг му приготвяше храната. (Какви гозби само! Ваймс знаеше твърде добре, че е започнал да трупа тлъстинки.) Дори друг му лъскаше ботушите. (Ботуши! Високи, здрави, по мярка, от черна лъскава кожа, а не разпадащ се боклук с едва закрепени подметки от мукава.) Всъщност имаше кой да прави почти всичко вместо него, но един мъж трябва сам да свърши някои неща. Например да се обръсне.

Той беше наясно, че лейди Сибил леко се мръщи на упорството му. Нейният баща не се бе обръснал самостоятелно дори един-единствен път през живота си. Имал си човек специално за тази работа. Ваймс обаче измисли възражение – твърде много години бе обикалял градските улици нощем, за да е спокоен, когато някой борави с острие съвсем близо до шията му. *Истинската* причина остана неизречена – мразеше дори идеята светът да се дели на бръснати и бръснещи. Или на хора

с лъскави ботуши и други, които почистват калта от подметките им. А зърнеше ли Уиликинс да сгъва прилежно дрехите му, с мъка потискаше ужасното желание да срита лъскавия задник на иконома, защото виждаше в него въплътено оскърбление към човешкото достойнство.

Острието на бръснача се плъзгаше плавно по четината, набола от снощи.

Вчера имаше някаква официална вечеря. Вече не си спомняше повода. Струваше му се, че си прахосва целия живот по подобни сбирки. Лукави кискащи се жени и блеещи младоци, които някой бе пропуснал при раздаването на мъжествено изпъкналите брадички. И както винаги се прибра през потъналия в мъгла град, обзет от бяс към самия себе си.

Забеляза светла ивица под вратата на кухнята, чу разговор, поръсен със смях, и влезе. Там бяха Уиликинс, старецът, който разпалваше бойлера, главният градинар и момчето, което лъскаше лъжиците и поддържаше огъня в камините. Играеха карти. На масата стърчаха отворени бутилки бира.

Ваймс си придърпа стол, пушна няколко майтапа и помоли да раздадат карти и на него. Останалите се държаха... приветливо. Но както играеха, той усещаше Вселената да кристализира около него, сякаш се бе превърнал в зъбното колелце на стъклен часовник. Нямаше смях. Обръщаха се към него със „сър“ и току се прокашляха. Всичко беше много... сдържано.

Най-сетне смънка някакво извинение и се махна. И преди да е стигнал до края на коридора, май доту хаплива забележка, последвана от... е, може би само подсмиване. А може и да беше присмехулен кикот.

Острието на бръснача внимателно заобиколи носа.

Ха! Само допреди две-три години човек като Уиликинс би го пуснал в кухнята на такава къща единствено от снисхождение. Но щеше да го накара да си събуе ботушите.

„Ето това ти е сега животецът, сър Самюъл Ваймс, командир на Градската стража. За тузарите си едно надскочило боя си ченге, пък за останалите – тузар, а?“

Намръщи се на отражението си в огледалото.

Нямаше как да отрече, че започна от дъното. В момента обаче имаше по три изобилни гозби на ден, прекрасни ботуши, топло легло нощем и... като опря в изброяването до леглото, не биваше да пропуска и съпругата. Добрата стара Сибил. Да де, отскоро беше склонна да подхваща разговори за пердетата в дома, но сержант Колън разправяше, че това им се случвало на жените, било нещо биологично и напълно нормално.

Всъщност Ваймс беше доста привързан към предишните си боклучави ботуши. С такива тънки подметки можеше направо да чете улицата. Бе стигнал дотам, че и в тъмна като катран нощ знаеше къде се намира само

като усетеше калдъръма под краката си. Както и да е...

В огледалото за бръснене, разположено пред Сам Ваймс, се забелязваше някаква лека чудноватост. Беше малко изпъкнало, затова отразяваше по-голяма част от стаята в сравнение с плоските огледала и даваше чудесен изглед към пристройките и градината зад прозореца.

Хм... Косата му горе се поразрежда. Няма съмнение, че челото му заема нови територии. Вярно, така има по-малко коса за сресване, но пък повече лице за миене...

Нещо шавна в огледалото.

Той отскочи встрани и се наведе.

Огледалото се пръсна на парченца.

Някой изтрополи отвъд строшения прозорец, нещо изпращя и се чу писък.

Ваймс се изправи. Извади най-голямото оцеляло парче огледало от паничката с пяна за бръснене и го подпря на черната стрела от арбалет, забила се почти докрай в стената.

И се дообръсна.

После дръпна шнура на звънчето. Уиликинс се появи тутакси.

– Да, сър?

Ваймс тъкмо измиваше острието на бръснача.

– Би ли казал на момчето да отскочи до стъкларя?

Очите на иконома се стрелнаха към прозореца, после към остатъците от огледалото.

– Да, сър. Пак ли да изпратя сметката на Гилдията на убийците, сър?

– Придружена с моите най-добри пожелания. А, щом тъй и тъй ще излиза, нека намине в магазинчето до безистена „Пет на седем“ и да ми купи ново огледало за бръснене. Онова джудже знае какви предпочитам.

– Да, сър. Да осведомя ли Нейна Светлост за това произшествие, сър?

– Не. Тя всеки път казва, че вината е моя, защото ги дразня.

– Както желаете, сър.

Уиликинс изчезна като с магия.

Сам Ваймс си избърса лицето и слезе в дневната, където отвори шкафа и извади новия си арбалет – подарък за сватбата от Сибил. Бе свикнал със стария модел, какъвто имаха в Стражата, отличаващ се с гнусното свойство да му се къса тетивата, когато е най-напечено. Това оръжие обаче беше марка „Бърли и Силен в ръката“, изработено по поръчка и дори с приклад от полиран орех. Казаха, че по-добро не можело да се намери.

Избра си една тънка пура и нехайно излезе в градината.

Откъм сградата на драконите се носеше врява. Ваймс влезе, затвори вратата и подпря арбалета на нея.

Скимтенето и писукането се засилиха. Над дебелите стени на нишите подскачаха малки огнени струйки.

Той се наведе над най-близката преграда. Хвана току-що излюпило се драконче и го погъделичка под муцунката. То охотно избъдва

пламък, Ваймс си запали пурата и с наслада пое дима.

После пусна кръгче пушек към фигурата, увиснала под тавана, и поздрави:

– Добро утро.

Онзи се гърчеше отчаяно. С изумителен мускулен контрол бе успял да увисне на едно-то си стъпало от носещата греда под тавана, но май не му стигаха силите да се придърпа нагоре. А да се пусне беше просто немислимо. Под него възбудено подскачаха десетина невръстни дракончета и блъваха огън.

– Ъ-ъ... добро утро – отвърна висящият.

– Ама денят наистина започва приятно – осведоми го Ваймс и разсеяно вдигна кофа въглища от пода. – Макар че очаквам по-късно пак да падне мъгла.

Избра малка бучка и я подхвърли на дракончетата. Те се сборичкаха кой да я докопа.

Ваймс взе друга бучка. Малкото създание, което погълна въгленчето, вече изригваше забележимо по-дълги и по-горещи пламъци.

– Предполагам – подхвана любезно младежът под тавана, – че не бих намерил убедителни доводи, за да ви склоня да ме пуснете?

Още едно драконче си хапна въглен и блъвна огнено кълбо. Младежът се залюля трескаво, за да го избегне.

– Оставям на вас да се досетите – отвърна Ваймс.

– Като се замисля – промълви убиецът, – не беше особено благоразумно да избира маршрута през покрива.